

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ΄.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Μεταμορφωμένης οὕτω τῆς κοινωνίας ὁ ἄνθρωπος οὐκ αισθανθῆ ὅτι εἶνε «υἱὸς Θεοῦ.» Ὁ Νοῦς οὐκ ἀντιληφθῆ ὅτι εἶνε δίφυλος καὶ ἔκτοτε ἰδεῶδες αὐτοῦ ἀποκλειστικὸν ἔσται ἢ ἀποχρίστωσις τουτέστιν ἢ ἐπανάκτησις τοῦ συνδέοντος τὴν θεότητα μετὰ τῆς ἀνθρωπότητος κρίκου, ἢ ἐπανεύρεσις τοῦ λόγου ὅστις διαθέει τὸ Σύμπαν καὶ συνενώνει τὰς συνειδήσεις πάσας εἰς μίαν. Ὁ ἰδεώδης ἀνθρώπινος χαρακτήρ, ὃν ἐκπροσωπεῖ ὁ Χριστός, ἀναπτύσσεται τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ Νοῦ καὶ τῇ ἀρωγῇ τῆς Καρδίας. Ἐντεῦθεν ἡ ἀρχαιοτέρα ἀλληγορία τοῦ Ἑρμοῦ ἐκπροσωποῦντος τὸν Νοῦν καὶ ἐρμηνεύοντος εἰς τὸν μικροκόσμον τοὺς νόμους τοῦ μακροκόσμου, μετρῶντος διὰ τῆς ράβδου του τὰ πάντα, ἰπταμένου θαρραλέως διὰ τῶν

πτερύγων του, κατορθοῦντος τὰ πάντα διὰ τοῦ
 ξίφους τῆς θελήσεώς του καὶ ἐμφρόνως κρυπτο-
 μένου ὡς ἀκίς εἶνε ἀνάγκη διὰ τοῦ καλύμματος
 αὐτοῦ. Ὁ Ἑρμῆς εἶνε ὁ διδάσκαλος τῶν ἡρώων
 ἦτοι Ἱεραρχῶν, ἐξαγγέλλων εἰς αὐτοὺς τὰς βου-
 λὰς τοῦ Διὸς, τρυτέστιν ἀναπτύσσων τὴν διαίσθη-
 σιν αὐτῶν, διότι ἡ διαίσθησις ἀναπτύσσεται κα-
 τόπιν διανοητικῆς παιδείσεως, ἐξ οὗ ἡ ἄλλη ση-
 μασία τοῦ Ἑρμοῦ ὡς βράχου στερεοῦ ἐφ' οὗ ἡ
 ζῶσα Ἐκκλησία ἐρείδεται, διότι ἵνα εἶνε ζῶσα
 πρέπει νὰ βασίζεται ἐπὶ τῆς διαισθήσεως. Οὕτω
 ὁ Ἑρμῆς ταυτίζεται πρὸς τὸν Πέτρον (Βράχον)
 τοῦ καθολικισμοῦ. Ἄλλ' ἔτι ἀρχαιότερα εἶνε ἡ
 σημασία του. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐσυμβόλιζον αὐτὸν
 διὰ κριοῦ οὗ τὰ δύο κέρατα ἀλληγοροῦσι τὴν
 χρῆσιν τῶν ἰδιοτήτων τοῦ Νοῦ εἴτε πρὸς ἄμυναν
 εἴτε πρὸς ἐπίθεσιν. Ἐπίσης ἀντίστοιχος πρὸς τὸν
 Ἑρμῆν ἦτο ὁ Ἄνουβις τῶν Αἰγυπτίων οὗ ἡ κυ-
 νοειδῆς κεφαλή συμβολίζει τὴν ἀλήθειαν ὅτι ὁ
 νοῦς εἶνε ὁ πιστὸς φίλος τοῦ ἀνθρώπου δίκην
 νοήμονος κυνός. Παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ὁ Ραφαήλ

ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν Ἑρμῆν καλούμενος «ἰατρὸς τῶν ψυχῶν» καὶ παριστάμενος ἐν συνοδίᾳ κυνός.

Τὴν ῥάβδον τοῦ Ἑρμοῦ περιελίσσουσι δύο ἔφεις τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ὅτι ὁ ἐπιποθῶν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ κεντρικὸν πνεῦμα τῶν πραγμάτων δεόν νὰ βαίνη μετὰ περισκέψεως καὶ φρονήσεως. Ἄλλ' ἐνταυτῷ δεόν νὰ βαίνη ἀφόβως, τολμῶν πάντοτε καὶ ὑπερορῶν τὰς ἀποστάσεις καὶ τὰς ἀβύσσους, τὰ σκότῃ καὶ τὰς ἐρήμους, ἐφ' ᾧ οἱ πόδες τοῦ Ἑρμοῦ φέρουσι πτέρυγας. Ἰσχυρὰν καὶ ἀκεραίαν θέλησιν, ἀψηφοῦσαν καὶ ἄνευ ἐπαμφοτερισμοῦ εἰσδύουσιν, ἀλληγορεῖ τὸ ξίφος τοῦ Ἑρμοῦ ὅπερ εἶνε μονόλιθον, δίκοπον καὶ οὐ οὐδὲν πρᾶγμα κατισχύει. Ὁ ἐπιζητῶν τὴν ἀλήθειαν δεόν ἅμα νὰ εἶνε ἐγέμυθος, ἱκανὸς νὰ τηρῇ σιγὴν καὶ νὰ φρουρῆται ὑπὸ ἀφανείας, ὡς ὁ Ἑρμῆς οὐ ἢ κεφαλὴ καλύπτεται ὑπὸ σκότους διὰ τοῦ μαγικοῦ πύλου του, τοῦ κομισθέντος αὐτῷ ἐξ Ἄδου, τῆς χώρας τῶν σιγόντων. Ἄλλ' ἡ σιγὴ αὕτη δεόν νὰ προέρχεται ἐκ δυνάμεως—δύναμιν δὲ ἀλληγορεῖ ὁ Ἄτλας ὁ φέρων τὸν κόσμον ἐπὶ τῶν

ᾧμων καὶ δοὺς τῷ Ἑρμῇ τὸν πῖλον—ἄλλως ὁ κόσμος συντρίβει τὸν μὴ ἐξ ἀληθοῦς δυνάμεως σιγῶντα.

Ἡ ῥάβδος, αἱ πτέρυγες, τὸ ξίφος καὶ ὁ πῖλος· τὰ τέσσαρα ταῦτα εἶνε τὰ ἄριστα ἐφόδια τοῦ θέλοντος νὰ γίνῃ σωτήρ. Γνωσις ἦν δέον ν' ἀποκτήσῃ διὰ μέγθων, πνεῦμα ἱερᾶς τόλμης ὅπερ προέρχεται ἐκ τῆς πεποιθήσεως ὅτι συμμαχεῖ μετὰ τῆς Θεότητος, ἰσχυρὰ θέλησις καὶ πλήρης περίσκεψις. Ὁ τοιοῦτος εἶνε ἀπόρθητος εἰς τὰς ἐφόδους τοῦ πονηροῦ. Μηδὲν ποθῶν εἰμὴ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ἔχει ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ πνεῦμα τῆς ἀρνήσεως καὶ τοῦ περιορισμοῦ. Γνωρίζει ὅτι ἡ φύσις πᾶσα εἶνε ἀλληγορία τοῦ πνεύματος τῆς ἀληθείας, καὶ δὲν πλανᾶται ὑπὸ τῶν συμβόλων, δὲν ὑποδουλοῦται ὑπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐλευθεροῦται ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς ἀληθείας. Αἰχμαλωτίζει τὸν διάβολον, τουτέστι τὰς ἐξωτερικὰς τάσεις καὶ ὑποτάσσει αὐτὰς εἰς τὸ οὐράνιον πνεῦμα. Τοῦτο σημαίνει ἀπλῶς ὅτι ἀφοῦ ἡ ἐπὶ τὰ ἔξω τάσις ἐπι-

τελέση τὴν ἀποστολήν της, ὁ σύμπας κόσμος θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ἐνδοότερον πνεῦμα. Παρομοία τῆ τοῦ Ἑρμοῦ εἶνε ἡ ἀλληγορία τῶν κριῶν· οὗς ὁ Μωϋσῆς κελεύει ὡς εὐπρόσδεκτον τῷ Θεῷ προσφορὰν, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ὅτι ἡ ὑπάτη ἐντέλεια ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἀφιερώσεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἀλήθειαν. Τὸ ἱερόν τοῦ Ναοῦ καλύπτεται διὰ δορᾶς κριοῦ ἀλληγορούσης τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὅτι δηλαδή τὸ πνεῦμα εἶνε προσιτὸν μόνον εἰς τοὺς ποιουμένους χρῆσιν τῆς ἑαυτῶν νοήσεως. Ἦχος ἐκ κεράτων κριοῦ καταρρίπτει τὰ τείχη τῆς Ἱεριχοῦς, τουτέστι τὰς ἐπικρατούσας ιδέας τοῦ λήγοντος πολιτισμοῦ καταδεδικασμένας νὰ πέσωσι διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ὄργάνου τῆς Διαισθήσεως. Ἄλλὰ τούτου προηγεῖται ἡ ὑπεισέλευσις ἐν τῇ Ἱεριχοῖ κατασκόπων τῇ ὁδηγίᾳ γυναικὸς μήπω ἐξηγνισμένης. Τὰ πρὸς παραγωγήν τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου ἐργασθέντα τέσσαρα πρόσωπα δύο γυναῖκες καὶ δύο ἄνδρες εἰσὶν ἐκ τῶν κατασκόπων οἵτινες καταμαρτυροῦσι τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν καὶ ἀγγέλ-

λουσι τὴν πτώσιν τοῦ πολιτισμοῦ μας. Ἡ ὁδηγοῦσα αὐτὰ Διαίτησις δὲν εἶνε ἀκόμη ἀνεγνωρισμένη ἀλλὰ θεωρεῖ αὐτὴν ὑπόδρα ἢ τυφλὴ Κοινωνία. Τὸ παλαιὸν πνεῦμα τοῦ πολιτισμοῦ ἐπίσης συμβολίζει ὁ γίγας Γολιάθ ὁ Φιλισταῖος ὃν ὁ μείραξ Δαβὶδ, συμβολίζων τὸ νέον πνεῦμα, φρονεῖ ὅχι διὰ τῶν συνήθων ὅπλων ὧν τὴν χρῆσιν ἀρνεῖται * ἀλλὰ διὰ «λίθου λείου ἐκ τοῦ χειμάρου» τουτέστι διὰ τοῦ φιλοσοφικοῦ λίθου τῆς ἡμέρου θελήσεως, ἀντλουμένης ἐκ τῆς εἰλικρινοῦς ψυχῆς ἧς ἔμβλημα εἶνε πάντοτε τὸ διαυγὲς ὕδωρ. «Ὅρᾳτε τὸν Φιλισταῖον τὸν ἀναβαίνοντα τοῦτον; Ὅς ἐὰν πατάξῃ αὐτὸν πλουτίσει αὐτὸν ὁ βασιλεὺς πλοῦτον μέγαν καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ δόσει αὐτῷ καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ποιήσει ἐλεύθερον» *. Τοιαῦτα εἶνε τὰ δῶρα τὰ ἐπιφυλασσόμενα εἰς τὴν ἀνθρωπότητα εὐθὺς ὡς πατάξῃ τὸν ἰσχύοντα πολιτισμόν: 1) ψυχῆς μεγαλειῶν καὶ πλοῦτος 2) γάμος μετὰ τῆς θυγατρὸς

* Βασιλειῶν Α ἰζ. 3.

τοῦ βασιλέως ὁ ἐστὶ, ἀνθρωπίνη ἀρτιότης ἐξα-
 σφαλιζομένη διὰ τῆς συζεύξεως τῶν δύο στοι-
 χείων, ἄρρενος καὶ θήλεος—νοῦ καὶ καρδίας καὶ
 3) ἐλευθερία. Παιδιάρια ὡς ὁ Δαβὶδ δύνανται νὰ
 νικήσωσι τὸν πάνοπλον Γίγαντα ἀρκεῖ νὰ ἐμφο-
 ρῶνται ἱκανοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὅπως προσδράμωσιν
 εἰς τὸν διαυγῆ χεῖμαρρον καὶ λάβωσιν ἐξ αὐτοῦ
 τὸν λεῖον λίθον τῆς νίκης. Ὅλα τὰ ὅπλα τοῦ Γί-
 γαντος εἶνε ἀνωφελῆ ἀπέναντι τοῦ ἐνθουσιασμοῦ
 τοῦ Δαβίδ. Ὁ ἐνθουσιασμὸς εἶνε ἡ δύναμις δι' ἧς
 ὁ ἐσωτερικὸς ἄνθρωπος κατισχύει τοῦ ἐξωτερι-
 κοῦ, ὅσας ἂν οὗτος ἔχη ἀκροπόλεις καὶ προμα-
 χῶνας. Ὅλα τὰ κολοσσαῖα προϊόντα τῆς δια-
 νοίας πέπρωται τέλεον νὰ καταρρεύσωσιν ἄνευ
 τῆς λεπτῆς ἐκείνης ἐπιδράσεως ἣτις πηγάζει ἐκ
 τῆς καρδίας, ἄνευ τῆς θηλείας ἐμπνεύσεως τοῦ
 ἐνθουσιασμοῦ, ἄνευ τῆς ἀπλουστᾶτος ἀλλὰ πα-
 νισχύρου δυνάμεως τῆς εἰλικρινείας καὶ ἡμερό-
 τητος. Ἄλλ' ὁ Δαβὶδ εἶχε βακτηρίαν καὶ σφεν-
 δόνην ἵνα κάμη χρῆσιν τοῦ λεῖου λίθου. Τοῦ ἐν-
 θουσιασμοῦ καὶ τῆς ἡμερότητος γίνεται τελε-

σφόρος χρήσις μόνον ὅταν ὑπάρχη καὶ διανοη-
τική παιδείυσις—ἀδρά μάθησις—καὶ πείρα, ἀρ-
κεῖ αὐται γὰ εἶνε θεραπαινίδες τῆς «θυγατρὸς τοῦ
Βασιλέως».

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Η ΘΥΓΑΤΗΡ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Τὸ κάλλος τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴν εἰλικρίνειαν τῆς βασιλόπαιδος ταύτης ἕκαστος ἡμῶν ἀπ' ἐνστίκτου διηνεκῶς ἐπιποθεῖ. Πόθεν ὁ ἀνεπίγνωτος οὗτος πόθος, ἡ ἐξωτερικὴ φιλοσοφία δὲν ἐξηγεῖ. Δὲν ἐξηγεῖ διατὶ ἡ ἐξέλιξις τείνει πρὸς τὸ ἰδεῶδες τοῦτο καὶ ἀγνοεῖ μέγχι διαρρήθην ἀρνήσεως τὴν ὑπαρξιν τῆς παρθένου, ἧς ἡ λατρεία ἀποτελεῖ τὴν πᾶσαν δράσιν καὶ τὴν πᾶσαν πρόοδον τοῦ κόσμου. Ἀγνοεῖ διότι δὲν διακρίνει τὸ φαινόμενον ἀπὸ τοῦ νοουμένου. Δὲν διακρίνει τὴν οὐσίαν ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτῆς συμβόλου. Δὲν ἀναγνωρίζει τὸν ὁρατὸν κόσμον ὡς σύστημα συμβολισμοῦ ἐνδοτέρας ἀπολύτου ἀληθείας. Ἀλλ' ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία ἀκριβῶς τὴν ἐνδοτέραν ταύτην ἀλήθειαν ὑποδεικνύει, τονίζουσα ἐμφαντικῶς ὅτι

πᾶν τὸ ὑποκείμενον εἰς τὰ αἰσθητήρια τοῦ σώματος εἶνε συμβολικὴ παράστασις αὐτῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία διδάσκει ὅτι ἐντέλεια καὶ ὀλβιότης ὑπεράνω παντὸς ιδεώδους ὅπερ δύναται νὰ συλλάβῃ ἢ ἐξωτερικὴ ἀντίληψις, ἀναμένει τὸν ἄνθρωπον ἄρκεϊ ἢ θέλησις αὐτοῦ νὰ τείνῃ ἀκωλύτως εἰς τοῦτο, ἄρκεϊ νὰ ποτισθῇ ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, — ἄρκεϊ νὰ ἐρασθῇ τῆς «θυγατρὸς τοῦ Βασιλέως» καὶ ὁ ἔρως αὐτοῦ νὰ εἶνε ἀγνός, ἀφιλοκερδῆς καὶ πιστός. Ἡ ἐσωτερικὴ Φιλοσοφία δεικνύει τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὰ Ἐνάκτορα ἔνθα ὁ πραγματικὸς πλοῦτος, τὸ πραγματικὸν μεγαλεῖον, ἢ πραγματικὴ ἐλευθερία, ἢ πραγματικὴ ἰσχὺς καὶ ἢ πραγματικὴ ἀγάπη. Ἡ ἐξωτερικὴ φιλοσοφία ἀπελπίζει τὸν εἰλικρινῆ ἐραστὴν τῆς Βασιλόπαιδος ἀλλ' ἢ ἐσωτερικὴ τὸν πληροῖ θάρρους καὶ καρτερίας διότι τὸν πείθει ὅτι ἢ «θυγάτηρ τοῦ βασιλέως» ἀναμένει τὸν καθιστᾶ ἐπιδεκτικὸν ἀγάπης διότι τὸν βοηθεῖ νὰ πανύσῃ τὰς πτέρυγας τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς διαισθήσεως.

Ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία ἔχει ἐλευθέραν τὴν εἰσοδὸν καὶ εἰς τὰ δώματα αὐτὰ τοῦ Βασιλέως, βλέπει αὐτὸν διηνεκῶς καὶ εἰσάγει ἐνώπιον αὐτοῦ τοὺς μύστας τῆς. Οὗτοι μόνον ἔχουσι τὸ προνόμιον νὰ βλέπωσι τὴν θεότητα καὶ νὰ ἐπικοινωνῶσι πρὸς αὐτὴν διότι οὗτοι μόνον ἐπιζητοῦσι τὸν θρόνον αὐτῆς εἰς τὰ ἔνδον τῆς ἰδίας ἑαυτῶν συστάσεως. Γνωρίζουσιν ὅτι ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς των ἀυγάζει ἡ πηγὴ τοῦ ἀνεσπέρου φωτὸς καὶ γνωρίζουσιν ὅτι τὸ φῶς τοῦτο δὲν εἶνε μόνον ἄρρεν, ὡς οἱ θεολόγοι καὶ αἱ ἐκκλησίαι φρονοῦσιν, ἀλλ' εἶνε ἅμα καὶ θῆλυ καὶ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀπεκδέχεται χάριν. Ἐκ τῆς θείας δυάδος ταύτης, τῆς ἐχούσης τὸν θρόνον ἔνδον ἐκάστου ἡμῶν, προκύπτει διηνεκῶς τὸ πνεῦμα τῆς ἐκφράσεως, ὁ ἐνδότερος λόγος—τὸ ἅγιον πνεῦμα ὅπερ ὡς τέκνον τῆς θείας ξυνωρίδος συναποτελεῖ μετ' αὐτῆς τὴν τριάδα τῆς θεότητος. Ζωὴ Οὐσία Δημιουργία εἶνε αἱ τρεῖς ὑποστάσεις αὐτῆς. Ἡ Δημιουργία πηγάζει ἐκ τῆς Ζωῆς καὶ λειτουργεῖ διὰ τῆς Οὐσίας διότι πᾶσα ἔκφρασις προϋποθέτει

ιδέαν ἐξ ἧς πηγάζει, καὶ οὐσίαν δι' ἧς ἐμφανίζεται ὡς πλήρης ἔκφρασις. Ἡ κατανόησις τοῦ νόμου τούτου αἶρει καὶ τὴν διαφορὰν μεταξὺ ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὸ δόγμα τῆς ἐκπορεύσεως διότι ἀμφοτέραι ἀπολέσασαι τὴν δύναμιν τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς Οὐσίας διέστησαν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐντεῦθεν ἐπελθούσης συγχύσεως τῶν ἐξωτερικῶν ἀντιλήψεων. Ὅχι μόνον αἱ δύο αὗται ἐκκλησίαι ἀλλὰ πᾶσαι αἱ θρησκεῖαι θὰ εὔρηντο ἐν ἀρμονίᾳ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἐσωτερικῆς φιλοσοφίας ἧτις ὑπὸ τὴν ποικιλίαν τῶν ἐξωτερικῶν ἐκδηλώσεων διορθῶν διήκουσαν ἐνιαίαν πραγματικότητα ζωοποιοῦσαν τὰ πάντα. Ἡ ἐνιαία αὕτη πραγματικότης ἧς, πάντα τὰ φαινόμενα εἰσὶν εἰκόνες, εἶνε ἡ οὐσία τοῦ κόσμου—ἡ ἀνδρόγυνος θεότης—καθ' ὁμοίωσιν τῆς ὁποίας διαπλάττεται ὅ τε ἐσωτερικὸς καὶ ἐξωτερικὸς ἄνθρωπος, ἐπομένως κοινὴ γενέτειρα πάντων, ἀρχὴ οὓσα αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν καὶ πρὸς ἑαυτὴν ὡς πρὸς παγκόσμιον κέντρον ἔλκουσα τὸ σύμπαν, ἐγκαταλείπουσα πᾶν ὅ,τι δὲν θέλει νὰ ἔλκεται πρὸς

αὐτήν, οὕσα ἅμα πατήρ καὶ μήτηρ καὶ διεκδικούσα ὡς ἴδια καὶ τὰ ἐλάχιστα, ποθοῦσαν ἀ σῶση καὶ τὸ ταπεινότατον ἔμψυχον ἀπὸ τῆς πρὸς τὰ ἔξω ἐκσπενδονίσεως, δι' ἃ καὶ ἐμπνέουσα εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἀνάγκην νὰ ταυτίζη τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐλευθέραν βούλησιν μετὰ τοῦ πόθου Αὐτῆς, ὅπως ἔχη διηνεκῆ ζωὴν καὶ ἡ ἀσφαλῆς κατὰ τῆς ἐξωτερικῆς ἑλξεως. Τοῦτο ἀκριβῶς εἶνε τὸ ἀποτελοῦν τὴν δύναμιν τῆς προσευχῆς καὶ τούτου ἕνεκα αἱ θρησκεῖαι διδάσκουσιν ὅτι ὁ Θεὸς εἰσακούει τῆς προσευχῆς ἐὰν ὁ προσευχόμενος ἀτενίζη πρὸς τὰ ἔνδον καὶ ἐὰν τὸ ζητούμενον συμβιβάζεται πρὸς τὸ κοινὸν τῆς ἀνθρωπότητος συμφέρον—ἐὰν ζητῆται ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἐπικρατήσῃ ἐν τῷ κόσμῳ δικαιοσύνη, ὀλβιότης καὶ πρόοδος. Ἰπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο γινομένη ἡ δέησις εἶνε δύνამις κολοσσαία καὶ σημαίνει συνταύτισιν τῆς θείας θελήσεως μετὰ τῆς ἀνθρωπίνης. Ὁ οὕτω ζητῶν εὐρίσκει, ὁ οὕτω αἰτῶν λαμβάνει ὅ,τι ἂν ζητήσῃ, ὅ,τι ἂν αἰτήσῃ. Ἀλλ' ὁ ζητῶν ἄνευ τοῦ πνεύματος τούτου ζητεῖ ἀσυμβίβαστα πρὸς

τὴν θείαν θέλησιν καὶ κινδυνεύει νὰ ἐκτροχιασθῇ πρὸς τὰ ἔξω. Ἐκ τῶν ἔνδον ὅπερ ἀποτελεῖ τὸν ἀχανῆ κόσμον τῆς ψυχῆς δύναται τις ν' ἀντλήσῃ πᾶσαν πραγματικότητα, πᾶν δῶρον, πᾶσαν ἄνεσιν, πᾶσαν δύναμιν ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς συνταυτίσεως τῆς θελήσεως τοῦ ἀντλοῦντος μετὰ τῆς θελήσεως τῆς θεότητος. Ἡ ἕξις αὕτη τοῦ ἀντλεῖν ἐκ τοῦ κόσμου τῆς ψυχῆς καθιστᾷ τὸν ἀντλοῦντα βαθμηδὸν ἀνεξάρτητον φέρουσα εἰς αὐτὸν θᾶπτον ἢ βράδιον πάσας τὰς εὐκαιρίας δυνάμει τῶν ὁποίων πᾶς πόθος πραγματοποιεῖται. Ἐντεῦθεν γίνεται κατάδηλος ἡ ὑψίστη σοφία τοῦ Χριστοῦ παραγγείλαντος τὸν τρόπον καὶ τὰς λέξεις ἀκόμη τῆς τελεσφόρου προσευχῆς. Ὁ ἐν οὐρανοῖς πατήρ πρὸς ὃν ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ στρέφεται εἶνε ὁ μυχὸς τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ συστάσεως. Ἐν τῷ μυχῷ ἐκείνῳ ὃν ὁ Ἰησοῦς καλεῖ οὐρανὸν ἐνοικεῖ ὁ πατήρ καὶ ἐνταυτῷ ἡ μήτηρ. Ὁ πρὸς τὸν μυχὸν ἐκεῖνον, τὸν ἄλλως καλούμενον ἀνατολάς, ἐνδελεχῶς ἀτενίζων καὶ ἐκεῖθεν ζωὴν ἀπεκδεχόμενος οὐ μόνον τελεσφόρως προσεύχεται, ἀλλὰ

καὶ αὐτῆς τῆς θείας οὐσίας δυνατὸν νὰ γένηται μάρτυς βλέπων αὐτὴν διὰ τῶν ἰδίων ἐσωτερικῶν ὀφθαλμῶν του. Ἄλλὰ ποῖα προσόντα πρέπει νὰ ἔχη τις ὅπως ἴδῃ τὸ ἀνέσπερον τοῦτο φῶς, ἱκανῶς δεικνύει ἡ λακωνικὴ φράσις: «Οἱ καθαροὶ τὴν καρδίαν Θεοῦ πρόσωπον ὄψονται».

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΝΤΙΝ